

6

Amerikansk vietnampolitik

1961-1965

USAs støtte til kuppet mod Ngo Dinh Diem den 1. november 1963 var et udtryk for den amerikanske regerings stadig dybere engagement i Sydvietsnams indre forhold. Men hvad lå til grund for, at amerikanerne blev mere og mere involveret i Vietnam?

I perioden efter Genève-aftalerne steg antallet af amerikanske militærrådgivere i Vietnam fra 685 i 1954 til ca. 2.000 i 1961. På denne måde forsøgte amerikanerne at erstatte franskmændene og støtte deres sydvietnamesiske allierede. Præsident Eisenhower og udenrigsminister Dulles opfattede situationen i Vietnam som en global styrkeprøve mellem USA på den ene side og Sovjetunionen/Kina på den anden. Denne opfattelse overtog John F. Kennedy, da han i januar 1961 blev indsat som ny amerikansk præsident.

Kennedys hemmelige krig

Præsident Kennedy mente, at Diems manglende støtte i befolkningen og den sydvietnamesiske hærs mangel på kampånd kunne kureres "hvis blot tilstrækkeligt mange hårdtarbejdende amerikanske civile og militære embedsmænd blev sat ind i Sydvietsnam for at vise sydvietnameserne fra top til bund, hvordan de skulle bære sig ad med at komme igang med at vinde krigen". På denne måde kom den amerikanske regering ind på en glidebane, der i grunden banede vejen for USAs stigende tilstedeværelse i Vietnam.

Diems upopularitet i landbefolkningen førte til, at krigen mod FNL gik dårligt for den sydvietnamesiske regering, der således medførte, at USA måtte øge sin støtte for at undgå, at Sydvietsnam skulle blive løbet over ende af FNL.

Skønt Kennedy modstod presset fra dele af Forsvarsministeriet og generalstaben om at indsætte amerikanske kamptropper, tog han en række forholdsregler, der udvidede det amerikanske engagement i Vietnam.

I maj 1961 sendte Kennedy 400 specialtropper og 100 militærrådgivere til Vietnam uden offentlighedens kendskab. Kennedys beslutning udsatte spørgsmålet om, hvorvidt USA skulle sende kampstyrker til Vietnam. Regeringen var splittet i dette spørgsmål. Vicepræsident Johnson var fortaler for en stor amerikansk indsats, mens viceudenrigsminister Chester Bowles så fornuften i at danne et neutralt bælte af lande bestående af Burma, Thailand, Cambodia, Laos, Sydvietsnam og Malaysia. Hvis dette kunne få Sovjetunionens samtykke, kunne Kina holdes ude af Sydøstasien.

Taylor-Rostow missionen

I oktober 1961 sendte Kennedy sin personlige militærrådgiver Maxwell Taylor til Vietnam med henblik på at overveje tre strategiske muligheder:

1. Amerikansk intervention med brug af op til tre divisioner amerikanske kamptropper for at nedkæmpe FNL
2. Udsende et mindre antal amerikanske tropper for at etablere en amerikansk tilstedeværelse i Vietnam
3. Optrappe antallet af amerikanske militærrådgivere

Taylor, som var general, blev ledsaget af Walt Rostow fra Det Hvide Hus. Uden repræsentanter fra Udenrigsministeriet blev missionen udtryk for, at Vietnam-problemet lå i hænderne på Forsvarsministeriet, fordi Kennedy mente, at de militære aspekter var mere påtrængende end de rent udenrigspolitiske.

Taylor og Rostows betænkning koncentrede sig om de militære anliggender og anbefalede et forøget antal amerikanske militærrådgivere i Sydvietnam. Især skulle amerikanerne løse opgaver med hensyn til lufttransport og flyverekognoscering, som vietnameserne ikke selv var i stand til. På længere sigt blev udvidelsen i antallet af amerikanske militærrådgivere i Sydvietnam grundlaget for den forøgede amerikanske indsats i Vietnam, og det blev meddelt den sydvietnamesiske regering, at USA forventede at blive inddraget i ledelsen af krigen: "Vi forventer at få del i beslutningsprocesserne politisk, økonomisk såvel som militært, når de angår den sikkerhedsmæssige situation".

Afgørende for udformningen af Kennedys vietnampolitik var i virkeligheden situationen i Laos, som var yderst kritisk.

Situationen i Laos

Eisenhower havde efter Laos' selvstændighed efter Genève-konferencen i 1954 støttet de højreorienterede i kampen om magten. I konflikten, der nærmede sig en borgerkrig, var de højreorienterede i starten af 1961 på tilbageskridt efter angreb fra kommunisterne og de neutrale. I denne situation valgte Kennedy at søge et kompromis

og våbenhvile fremfor at fortsætte støtten til de højreorienterede, hvilket førte til en international overenskomst, hvor Laos blev erklæret neutral under ledelse af en bred samlingsregering. Kennedys politik i Laos medførte stigende kritik fra ledende folk i Kongressen og Forsvarsministeriet. Derfor blev Kennedys optrapning af USAs tilstedeværelse i Vietnam 1961-62 et forsøg på dels at imødegå denne kritik, og samtidig vise Sovjetunionen, at USA bestemt ikke havde tænkt sig at give afkald på Sydøstasien.

Krigens virkelighed

I løbet af 1962 opbyggede USA et net af militærrådgivere i Sydvietnam. De amerikanske rådgivere hjalp deres vietnamesiske kolleger med teknisk bistand og militær planlægning. Specielt tilstedeværelsen af amerikanske helikopterpiloter havde stor betydning for mobiliteten af den sydvietnamesiske hær.

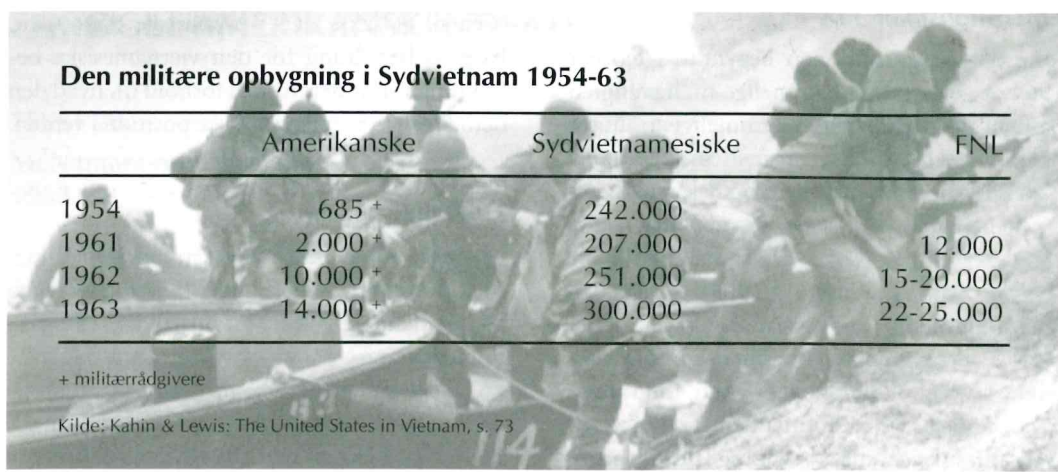
Dette ændrede krigens hverdag for civilbefolkningen: Regeringsstyrkernes stigende mængde af våben, specielt de bevæbnede helikoptere, forøgede FNLs tabstal betydeligt. Dette førte til, at FNL begyndte en heftig gengældelseskampagne, som i stort omfang gik ud over civilbefolkningen. For at gengælde egne tab myrdede og kidnappede partisanerne folk, som var mistænkt for at hjælpe regeringsstyrkerne.

FNLs stigende terror syntes at have haft en vis effekt på den amerikanske regering, der efterfølgende øgede sin støtte til Diem. Da Kennedy blev myrdet i november 1963, var der ca. 14.000 amerikanske militærrådgivere i Vietnam.

Arven fra Kennedy

Det var Kennedy, der lagde grunden til det dybe amerikanske engagement i Vietnam, der blev videreført af Lyndon B. Johnson. Diems fald ved militærkuppet, november 1963, gav den ny amerikanske præsident mulighed for at

Den militære opbygning i Sydvietnam 1954-63



	Amerikanske	Sydvietnamesiske	FNL
1954	685 +	242.000	
1961	2.000 +	207.000	12.000
1962	10.000 +	251.000	15-20.000
1963	14.000 +	300.000	22-25.000

+ militærådgivere

Kilde: Kahin & Lewis: The United States in Vietnam, s. 73

indlede forhandlinger med de ny sydvietnamesiske ledere om overholdelse af Genève-aftalen. Men Johnson kunne ikke som sin første handling radikalt ændre den amerikanske vietnam-politik og han meddelte den ny regeringsleder general Duong Van Minh, at den amerikanske regering ville fortsætte sin hjælp til Republikken Vietnam.

Men de skiftende militærregeringer i Saigon tabte afgørende kontrol med landet, så FNL i begyndelsen af 1964 kontrollerede ca. 40 pct. af området syd for den 17. breddegrad. Dertil kom, at avisen The Observer i Saigon oplyste, at 4-5 millioner vietnamesere støttede FNL. Dette skabte uro i Washington, og frustration blandt de amerikanske rådgivere i Vietnam, hvis antal nærmede sig 21.000.

Faren for en yderlig optrapning af krigen i sommeren 1964 førte til et nyt forsøg på at samle stormagterne til en konference om Vietnam. Dette fik støtte i Moskva, Hanoi og Paris, men Johnson ønskede ikke en gentagelse af Genève-konferencen fra 1954. Det amerikanske præsidentvalg stod for døren, og Johnson ville ikke risikere at republikanerne kritiserede ham for at være gået med til et kompromis, der med al sandsynlighed ville føre til et kommunistisk Vietnam.

Johnsons valgstrategi

Præsident Johnson var klar over, at USA måtte optrappe sit engagement i Sydvietnam, hvis ikke FNL skulle vinde krigen og gøre hele Vietnam kommunistisk. Men Johnson var bange for, at en hård amerikansk politik i Vietnam ville støde på modstand i den amerikanske befolkning, hvilket i sidste ende kunne føre til nederlag i præsidentvalget i november 1964. Derfor valgte Johnson en strategi, der gik ud på, at han overfor de amerikanske vælgere havde to mål i Vietnam: 1. at forhindre kommunistisk ekspansion i Vietnam og det øvrige Sydøst-asien, og 2. at USA begrænsede sig til at støtte Sydvietnam økonomisk og militært uden at sende amerikanske soldater til Vietnam. For at understrege dette kritiserede Johnson i valgkampen forslag om, at USA skulle bombe i Nordvietnam.

Men udviklingen i Vietnam viste, at Johnson førte en helt anden politik end den, han gav udtryk for overfor de amerikanske vælgere. I virkeligheden besluttede Johnson under valgkampen, i februar 1964, at USA skulle optrappe den amerikanske tilstedeværelse i Vietnam, men at dette skulle holdes hemmeligt indtil efter præsidentvalget.

Operationsplan 34A

Johnson-administrationen begyndte i februar 1964 at gennemføre hemmelige militærangreb på Nordvietnam. Disse hemmelige militære operationer gik under betegnelsen operationsplan 34A, og omfattede en lang række aktiviteter lige fra spiontogter over Nordvietnam med U2 fly og kidnapninger af nordvietnamesiske borgere til indsamling af efterretninger, til faldskærmsnedkastninger af sabotagegrupper og folk til psykologisk krigsførelse i Nordvietnam, kommandoraid fra kysten mod jernbane- og vejbroer og bombardementer af nordvietnamesiske kystforsvarsanlæg fra torpedo-både.

En anden væsentlig del af Johnsons hemmelige krigsførelse i foråret 1964 var bombetogter i Laos mod FNL-styrker, som opererede via Ho Chi Minh-stien ind i Sydvietnam. Johnson optrappede gradvist disse operationer i foråret og sommeren 1964 som generalprøve på kommende bombardementer af Nordvietnam.

Et tredje element i den hemmelige krigsførelse var de såkaldte DeSoto-patruljer i Tonkinbugten. Disse patruljer bestod af amerikanske destroyere, der patruljerede i internationalt farvand med det formål at skaffe oplysninger om nordvietnamesernes kystbevogtning. Desuden ydede de beskyttelse for de sydvietnamesiske skibe, der rettede angreb mod Nordvietnam.

Operationsplan 34A var udtryk for, at Johnson vurderede, at Vietnam-spørgsmålet var et militært og ikke et politisk anliggende. Johnson og hans rådgivere mente, at USA, som verdens stærkeste magt, i Vietnam skulle vise sin vilje og

evne til at sætte den storpolitiske dagsorden. Krigens betydning for den vietnamesiske befolkning var underordnet i forhold til, hvad den betød for USAs magtpolitiske position i verden.

Fuldmagt til krig

I august 1964 rettede Nordvietnam, ifølge amerikanske efterretningskilder, fjendtlige angreb på amerikanske skibe i internationalt farvand i Tonkinbugten.

I virkeligheden forsøgte Johnson at bruge episoden i Tonkinbugten som rygdækning for at optrappe krigen mod Nordvietnam. Efter al sandsynlighed var det nordvietnamesiske angreb fremprovokeret efter, at sydvietnamesiske destroyere under amerikansk beskyttelse havde angrebet de nordvietnamesiske øer Hon Me og Hon Ngu (se kortet forrest i bogen).

Johnson havde allerede i maj 1964 udfærdiget en resolution, som han nu kunne fremlægge for den amerikanske Kongres. Resolutionen blev vedtaget af Kongressen den 7. august 1964 og gav præsidenten mulighed for at udvide det amerikanske engagement i Vietnam. Følgerne af Tonkinbugtresolutionen var massive overførelser af amerikanske tropper og krigsmateriel til Sydvietnam i starten af 1965.

Tonkinbugtresolutionen blev det formelle grundlag for det efterhånden kraftigere amerikanske engagement i Vietnam. Strategien gik ud på, at Johnson skulle bruge Kongressens resolution i starten af 1965, således at administrationen kunne bruge et par måneder efter præsidentvalget til at forberede de amerikanske vælgere på en ny krig i Sydøstasien.